

ВОЛОДИМИР ПЕТРОВИЧ ФІЛАТОВ —

лікар, філософ, педагог, благодійник,
меценат

(150 років від дня народження)

*Людина народжена для того, щоб
Принести у Світ «щось корисне»,
А не взяти з нього «щось».
Я теж не відразу це зрозумів.*

В. П. Філатов

Рекомендаційний список літератури

Володимир Філатов народився 27 лютого 1875 року в селі Михайлівка Саранського повіту Пензенської губернії. У 1936 році в Одесі був організований Інститут експериментальної офтальмології (нині Інститут очних хвороб і тканинної терапії імені В. П. Філатова Національної академії медичних наук України), який він і очолив, залишаючись його директором до останніх днів життя.

Очоливши Одеський інститут експериментальної офтальмології, Філатов принципово не брав гроші з хворих в інституті. Він говорив: «Якщо ви взяли гроші у хворого, то повинні зняти із себе білий лікарський халат».

Але Володимир Петрович мав дозвіл вести приватну медичну практику. Людина, яка хотіла сплатити за приватний візит, могла офіційно записатися на прийом до академіка. Філатов приймав таких хворих поза стінами інституту, часто робив операції на очах у своєму домі (нині музей).

Був організатором першого у світі протиглаукомного диспансеру.

За півстоліття своєї медичної практики Володимир Петрович Філатов провів кілька тисяч операцій. Також вражає і його наукова спадщина, що налічує понад 460 наукових праць та монографій.

Найбільшим досягненням академіка стала створена ним унікальна школа офтальмологів-філатовців – яка нині має вже четверте покоління вчених. Він виростив величезну кількість учнів, які продовжують розвивати напрями офтальмології.

Вчений заснував і редагував «Офтальмологічний журнал».

Інститут очних хвороб і тканинної терапії імені В. П. Філатова Національної академії медичних наук України залишається одним з лідерів світової медичної науки й практичної медицини. Заслуги вченого перед світовою наукою настільки значущі, що у 2014 році ім'я В. П. Філатова внесено до Зали слави світової офтальмології.

Володимир Петрович дуже любив природу, біля його будинку був гарний сад. Там досі ростуть столітні самшит, акація, горіх, посаджені його руками. У саду було багато квітів, чагарників, дерев. Філатов виписував рослини з різних ботанічних садів, зокрема з Нікітського ботанічного саду в Ялті.

Академік Володимир Філатов понад півстоліття прожив в Одесі. Тут він заснував Інститут офтальмології і тканинної терапії. Тут прийшла до нього всесвітня популярність. У цьому місті він і похований на 2-му Християнському кладовищі.

Важко уявити, як в одній людині, на одному життєвому шляху могло вміститися таке різноманіття талантів і напрямів діяльності – лікар, філософ, педагог, художник, літератор, громадський діяч, благодійник, меценат.

На жаль, не залишилося в живих прямих нащадків В. П. Філатова, його близьких родичів. Єдиний син академіка, Сергій Філатов, теж офтальмолог, який тривалий час працював з батьком, пішов з життя на початку 1980-х років.

Джерело:

<http://www.donoenc.com.ua/news/liudyna-narodzhena-dlia-toho-shchob-br-prynesty-u-svit-shchos-kor>

ЛІТЕРАТУРА

1. Філатов, В. П. Оптична пересадка рогівки і тканинна терапія [Текст] / В. П. Філатов. — Київ : Державне медичне видавництво УРСР, 1948. — 382 с.
2. Многотомное руководство по глазным болезням [Текст] / отв. ред. В. Н. Архангельский. — Москва, 1960. — Т. 5 : Хирургия глаза / ред. Н. А. Плетнева ; сост. Н. Е. Браунштейн, С. Ф. Кальфа, Б. Л. Поляк, В. П. Филатов. — 427 с.
3. Украинский экспериментальный институт глазных болезней им. акад. В. П. Филатова [Текст] : ученые записки Т. III / ред. В. П. Филатов. — Киев : Госмедиздат УССР, 1955. — 320 с.
4. Филатов, В. П. Избранные труды [Текст] : в 4-х т. / В. П. Филатов. — Киев : Издательство Академии наук Украинской ССР, 1961. — Т. 1. — 467 с.
5. Филатов, В. П. Избранные труды [Текст] : в 4-х т. / В. П. Филатов. — Киев : Издательство Академии наук Украинской ССР, 1961. — Т. 2. — 446 с.

6. Филатов, В. П. Избранные труды [Текст] : в 4-х т. / В. П. Филатов. — Киев : Издательство Академии наук Украинской ССР, 1961. — Т. 3. — 370 с.
7. Филатов, В. П. Избранные труды [Текст] : в 4-х т. / В. П. Филатов. — Киев : Издательство Академии наук Украинской ССР, 1961. — Т. 4. — 431 с.
8. Филатов, В. П. Мои пути в науке [Текст] / В. П. Филатов. — [б. м.] : Одесское областное изд-во, 1955. — 164 с.

9. Пучковська, Н. О. В. П. Філатов : до 100-річчя від дня народження [Текст] / Н. О. Пучковська. — Київ : Здоров'я, 1975. — 59 с. — (Видатні вітчизняні вчені-медики).
10. Кальфа, С. Ф. Владимир Петрович Филатов [Текст] : (75 лет со дня рождения В. П. Филатова) / С. Ф. Кальфа, В. Е. Шевалев. — Одесса : Одесское областное изд-во, 1950. — 84 с.
11. Пучковская, Н. А. В. П. Филатов [Текст] / Н. А. Пучковская. — Москва : Медицина, 1969. — 66 с. — (Выдающиеся деятели отечественной медицины и здравоохранения).
12. Стародубцева, Е. И. Вдохновенный искатель [Текст] : (В. П. Филатов) / Е. И. Стародубцева. — Москва : Медгиз, 1959. — 28 с. — (Научно-популярная медицинская литература).

13. Боброва, Н. Ф. В. В. Скородинська — відомий помічник, одностайний науковець, дружина академіка В. П. Філатова [Текст] / Н. Ф. Боброва, А. Г. Андросов // Офтальмологічний журнал. — 2024. — № 2. — С. 57—60.
14. Внесок в офтальмологію та юриспруденцію родини Філатових-Гернетів: період становлення [Текст] / Б. В. Кіндюк [та ін.] // Офтальмологічний журнал. — 2020. — № 5. — С. 86—89.
15. Зюхіна, Ю. М. Філатовська палітра [Текст] : [стаття є джерелом цікавих знань, що будуть сприяти відкриттям дивовижних граней

- особистості Володимира Петровича Філатова] / Ю. М. Зюхіна // Офтальмологічний журнал. — 2022. — № 2. — С. 73—75.
16. Пучківська, Н. О. До 120-річчя від дня народження В. П. Філатова [Текст] / Н. О. Пучківська // Журнал АМН України. — 1995. — № 2. — С. 379—382.
 17. Васильева, С. Ф. Владимир Петрович Филатов — автор метода круглого стебля [Текст]: (к 135 летию со дня рождения ученого) // Офтальмологический журнал. — 2011. — № 3. — С. 95—101.
 18. Виленский, Ю. Среди благодетелей человечества [Текст]: [130 лет со дня рождения ученого-офтальмолога В. П. Филатова] / Ю. Виленский // Медична газета «Здоров'я України — ХХІ сторіччя». — 2015. — № 8. — С. 28.
 19. Дрожжина, Г. И. Вклад школы академика В. П. Филатова в развитие керопластики [Текст] / Г. И. Дрожжина // Офтальмологический журнал. — 2006. — № 3. — С. 131—135.
 20. Золотницкий, Р. Л. Воскресим их имена. О содружестве В. П. Филатова и А. М. Щербины [Текст]: (по архивным источникам) / Р. Л. Золотницкий // Вестник офтальмологии. — 1995. — № 1. — С. 37—39.
 21. Кнопов, М. Ш. Жизнь, отданная борьбе со слепотой [Текст]: (к 130 летию со дня рождения В. П. Филатова) / М. Ш. Кнопов, А. В. Клясов // Вестник офтальмологии. — 2005. — № 1. — С. 54—56.
 22. Красновид, Т. А. Школа В. П. Филатова в развитии проблемы глазного травматизма [Текст] / Т. А. Красновид // Офтальмологический журнал. — 2006. — № 3. — С. 234—237.
 23. Морозова, М. Ю. Институт глазных болезней и тканевой терапии им. В. П. Филатова НАМН Украины: территория открытий [Текст]: [140 лет со дня рождения В. П. Филатова, выдающегося офтальмолога, основателя Одесского института офтальмологии и тканевой терапии] / М. Ю. Морозова // Медична газета «Здоров'я України — ХХІ сторіччя». — 2015. — № 8. — С. 18—19.
 24. Пинчук, В. Виннитчина, В. П. Филатов и филатовцы [Текст] / В. Пинчук // Новости медицины и фармации. — 2011. — № 19. — С. 21.
 25. Пучковская, Н. Академик Владимир Петрович Филатов [Текст] / Н. Пучковская // Лікування та діагностика. — 2001. — № 3. — С. 55—57.

26. Скрипниченко, З. М. Воспоминания о Владимире Петровиче Филатове. Часть II. Институт и «школа» Филатова [Текст] / З. М. Скрипниченко // Офтальмологический журнал. — 2004. — № 5. — С. 88—94.
27. Скрипниченко, З. М. Воспоминания о Владимире Петровиче Филатове. Часть III [Текст] / З. М. Скрипниченко // Офтальмологический журнал. — 2005. — № 1. — С. 48—51.

*Підготувала Водюк Н. П.
Оновлено 2025 р.*